

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

О.В. Орлик

м. Одеса, Одеський національний економічний університет

Проблеми забезпечення економічної безпеки підприємств отримали останнім часом надзвичайну актуальність, що пов'язано з ростом нестабільності і збільшенням числа загроз.

Однією з найважливіших потреб будь-якого підприємства

є потреба в безпеці його господарської діяльності. Роль економічної безпеки для підприємств важлива, оскільки їх активно задіяний потенціал є визначальним стабілізуючим фактором антикризового розвитку, гарантом економічного зростання і підтримки економічної незалежності.

В розвинутих країнах питанням економічної безпеки приділяється підвищена увага. Вважається, що в річному бюджеті на забезпечення безпеки повинно виділятися від 15% до 25% грошових коштів, оскільки майже усі проблеми, з якими стикається підприємство в бізнесі, зазвичай пов'язані з безпекою [1].

Для того щоб розкрити специфіку даної категорії, представляється необхідним звернутися до її особливостей:

- поняття економічної безпеки пов'язано з тими чи іншими загрозами;

- ця категорія завжди носить граничний характер, оскільки межа безпеки – це деякі порогові значення, які служать певними сигналами і вказують на необхідність вжиття невідкладних заходів у відповідних сферах;

- не існує безпеки взагалі, оскільки на практиці мова йде не про безпеку взагалі, а про її конкретні рівні;

- поняття безпеки завжди має конкретний зміст і не буває безвідносним, оскільки воно впливає з соціальних, економічних та інших основ підприємства, його економічної системи, розстановки сил і т.п.;

- результати оцінки рівня економічної безпеки та наявних загроз завжди несуть елемент суб'єктивності, незважаючи на те, що визначення рівня економічної безпеки є найважливішою функцією системи управління підприємством, а конкретний механізм здійснення цієї функції залежить від економічної системи підприємства;

- економічна безпека підприємства забезпечується на такій кількості напрямків, що неминуче постає проблема визначення пріоритетів, специфічних для різних областей.

Економічній безпеці підприємства властивий подвійний характер: з одного боку, вона забезпечує можливість власного функціонування, з іншого – є частиною (елементом) економічної безпеки системи вищого рівня і суб'єктом, що

забезпечує виконання функцій регіоном, державою [2, с. 654].

Можна виділити такі функції економічної безпеки підприємства:

- захисна функція полягає в необхідності захисту економічної системи підприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз та небезпек;

- регулятивна функція означає, що нейтралізація ризиків і забезпечення економічної безпеки відбувається за допомогою механізмів, представлених різними підсистемами економічних відносин: внутрішньогосподарським механізмом, механізмом ринку і механізмом державного регулювання економіки;

- превентивна (попереджувальна) функція спрямована на попередження виникнення критичних ситуацій в економічних процесах;

- інноваційна функція визначається здатністю економічної безпеки підприємства до спонукання пошуку нетрадиційних рішень у запобіганні можливих негативних наслідків, що викликаються дією загроз;

- соціальна функція визначає здатність забезпечувати взаємну реалізацію інтересів, а також можливість найбільш повного задоволення різноманітних потреб усіх членів підприємства.

Сучасні умови господарювання у переважній більшості не дають можливості забезпечення економічної безпеки лише за рахунок забезпечення поточної та потенційної результативності діяльності – необхідна спеціальна організація діяльності щодо цілеспрямованого забезпечення економічної безпеки підприємства зі створенням окремої системи економічної безпеки [3, с. 178].

За оцінками експертів, витрати на створення системи безпеки підприємства і її оптимальне функціонування можуть досягати 25% витрат на весь процес виробництва [4].

Система економічної безпеки підприємства повинна бути побудована з дотриманням певних вимог: управлінська та економічна незалежність, яка зумовлює не лише наявність власних ресурсів, свободу вибору, прийняття рішень, форм контролю тощо, а й певну взаємозалежність суб'єктів економічної безпеки на рівні підприємства; створення

стабільних умов для стійкої та передбачуваної роботи підприємства зі стримування факторів дестабілізації; здатність системи економічної безпеки підприємства до саморозвитку й прогресу в умовах, що змінюються [5, с. 140-141].

Основною метою системи економічної безпеки в управлінні підприємством є запобігання шкоди її діяльності за рахунок: розкрадання фінансових і матеріально-технічних засобів; знищення майна і цінностей; порушення роботи технічних засобів забезпечення виробничої діяльності, включаючи і засоби інформатизації, розголошення, витоку і несанкціонованого доступу до джерел конфіденційної інформації; запобігання шкоди персоналу підприємства.

Основними завданнями системи економічної безпеки в управлінні підприємством є: забезпечення економічної безпеки функціонування підприємства і його підприємницької діяльності; організація роботи з правового, організаційного та інженерно-технічного захисту матеріальних, фінансових та інформаційних ресурсів; організація спеціального діловодства, що виключає несанкціоноване отримання конфіденційних відомостей; виявлення і локалізація можливих каналів розголошення, витоку і несанкціонованого доступу до конфіденційної інформації в процесі повсякденної діяльності і в екстремальних ситуаціях; забезпечення режиму економічної безпеки при проведенні всіх видів діяльності, включаючи зустрічі, переговори, наради, пов'язані з діловою співпрацею на регіональному, національному та міжнародному рівні; забезпечення охорони будівель, приміщень, обладнання та технічних засобів забезпечення виробничої діяльності; забезпечення економічної безпеки персоналу; інформаційно-аналітична діяльність в інтересах оцінки ситуацій і виявлення неправомірних дій зловмисників та конкурентів [6].

Забезпечення економічної безпеки є невід'ємною складовою частиною комерційної діяльності підприємства. Стан економічної безпеки характеризує вміння і здатність забезпечити захист фінансово-економічних інтересів підприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз та протистояти будь-яким спробам різних структур завдати йому шкоди.

Очевидно, що економічна безпека підприємства має

прямий причинно-обумовлений зв'язок з системою і результатами стратегічного планування розвитку підприємства в залежності від цілей виробництва, засобів і можливостей їх досягнення, конкурентного середовища, умов господарювання.

Список використаних джерел:

1. Бойко Л. Г. Стратегія управління фінансовою безпекою в умовах нестабільного існування підприємств [Електронний ресурс] / Л. Г. Бойко. – Режим доступу : <http://eprints.kname.edu.ua/38579/1/33-36.pdf>.
2. Іванілов О. С. Економіка підприємства : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. С. Іванілов. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 728 с.
3. Орлик О. В. Економічна безпека підприємства: властивості, стратегія та методи забезпечення / О. В. Орлик // Економічна безпека в умовах глобалізації світової економіки : [колективна монографія у 2т.]. – Дніпропетровськ : «ФОР Дробязко С.І.», 2014. – Т. 2. – С. 176-182.
4. Андрощук Г. Інститут комерційної таємниці в системі економічної безпеки [Електронний ресурс] / Г. Андрощук. – Режим доступу : <http://www.pressreader.com/ukraine/yurydychna-gazeta/20150929/281913066920726>.
5. Овчаренко Є. І. Система економічної безпеки підприємства: ознаки та принципи функціонування / Є. І. Овчаренко // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. – 2012. – № 24(II). – С. 133-143.
6. Защита информационных банковских сетей : электронное учебное пособие [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://eos.ibi.spb.ru/umk/5_14/5/5_R0_T6.html.